

Дисципліна – Моніторинг земель і їх охорона.

Викладач – Турак О.Д.

Дисципліна викладається для студентів бакалаврів спеціальності 201 – Агрономія.

Форма контролю – залік.

Навантаження – 20 год. лекційних, 10 год. практичних, 60 год. самостійної роботи.

Мета курсу: ознайомлення студентів з сучасним станом і проблемами моніторингу земель в Україні і за кордоном, видами моніторингу земель, його нормативною базою і функціонуванням; придбання необхідних теоретичних знань, методичних прийомів і практичних навиків за визначенням і розподілом негативних процесів, що роблять негативний вплив на якісний стан земельного фонду.

Модульний контроль: дві модульні контрольні роботи, реферат.

Тема 1. Вступ. Сутність моніторингу земель. Мета, завдання, функції та принципи здійснення моніторингу земель.

Тема 2. Державний контроль за використанням та охороною земель. Державна політика управління у сфері раціонального використання та охорони земель. Загальнодержавна програма використання та охорони земель. Основні принципи здійснення державного контролю за використанням та охороною земель. Державне управління охорони довкілля;

Тема 3. Зміст і структура моніторингу земель. Зміст моніторингу земель. Загальнодержавна програма використання та охорони земель. Ведення моніторингу земель. Управління моніторингу земель.

Тема 4. Ведення моніторингу земель на різних ієрархічних рівнях. Види моніторингу земель. Рівні організації та ведення моніторингу земель. Напрями моніторингу земель за антропогенними навантаженнями.

Тема 5. Земельний фонд України як об'єкт моніторингу земель. Земельний фонд України. Багатоцільове використання земельних ресурсів. Земля, як головний засіб виробництва в сільському господарстві.

Тема 6. Критерії і нормативи моніторингу оцінки ерозійної небезпеки. Оцінка екологічного стану земельних ресурсів. Нормативи для оцінки ерозійної небезпеки. Експертна оцінка стану земельних ресурсів.

Тема 7. Здійснення моніторингу кризових ситуацій, щодо ґрунтів з надмірним розвитком ерозії. Стан розвитку ерозійних процесів. Заходи поліпшення екологічної ситуації. Визначення типу кризової ситуації.

Тема 8. Критерії і нормативи екологічного моніторингу земель, щодо їх пестицидного та радіаційного забруднення. Екологічний моніторинг земель, забруднених пестицидами. Техногенне забруднення ґрунтів. Визначення кількості шкідливих речовин у навколишньому середовищі.

Тема 9. Формування програм моніторингу, перспективи його розвитку. Актуальні завдання розвитку моніторингу ґрунтів в Україні. Особливості моніторингу за кордоном. Технічне забезпечення наземних методів систематичного контролю. Дистанційні методи зонування. Дистанційний моніторинг.

Тема 10. Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження. Стан земельних ресурсів України та основні вимоги щодо їх охорони та раціонального використання. Завдання охорони земель та сучасні екологічні проблеми сучасного землекористування. Законодавство України у галузі охорони земель. Основні напрями охорони земель України.

Рекомендована література:

1. Закон України “Про охорону земель” № 962–IV: Прийнятий 19 червня 2003 року // Офіц. Вісн.–2003.–№ 29.–С. 1431.

2. Земельний кодекс України. – Л.: НВФ „Українські технології”, 2001.–80 с.
3. Земельні ресурси України / За ред. В.В. Медведєва, Т.М. Лактіонової. – К.: Аграрна наука, 1998.–150 с.
4. Козловський Б.І. Меліоративний стан осушуваних земель західних областей України. –Л.: Євросвіт, 2005.–420 с.
5. Охорона ґрунтів: Підручник / М.К. Шичула, О.Ф.Гнатенко, Л.Р. Петренко, М.В. Капштик.–2-ге вид., випр. – К.: Т-во Знання”, КОО, 2004.–398 с.
6. Позняк С.П., Красєха Є.Н., Кіт М.Г. Картографування ґрунтового покриву. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 500 с.
7. Родючість ґрунтів: Моніторинг і управління / За ред. В.В. Медведєва. – К.: Урожай, 1992. –246 с.
8. Ковальчук М.С. Моніторинг та охорона земель: курс лекцій / М. С. Ковальчук, Н. Є. Юдіна. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – 76 с.
1. Добряк Д.С., Канає О.П., Розумний І.А. Класифікація та екологічнобезпечне використання сільськогосподарських земель. Наукова монографія. – К.: Ін-ут Землеустрою УААН, 2001. – 309 с.
2. Клименко М.О., Прищепа А.М., Вознюк Н.М. Моніторинг довкілля. Навчальний посібник. – Рівне: УДУВГП, 2004.–232 с.
3. Методика проведення комплексу моніторингових робіт у системі Держводгоспу / За ред. М.І. Ромаєенка. – К.: Державний комітет водного господарства України, 2002. Ч. 1.–94 с.
4. Методика оцінки і прогнозу еколого – меліоративного стану меліорованих земель. – К.: Державний комітет водного господарства України, 2002.
5. Патиєка В.П., Тарарієко О.Г. Агроекологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель. – К.: Фітосоціоцентр, 2002.–296 с.
6. Сохнич А.Я., Гнаткович Д.І. Система моніторингу земель. – Львів: ЛДАУ, 1996.–30 с.
7. Сохнич А.Я. Моніторинг земель. – Львів: ЛДАУ, 1997.–131 с.
8. Сохнич А.Я. Моніторинг земель з аномальними явищами. – Львів: ЛДАУ, 1997.–23 с.
9. Шичула М.К., Антонєць С.С. та ін. Ґрунтозахисна біологічна система землеробства в Україні. – К.: Оранта, 2000. – 390 с.
10. Якість ґрунтів та сучасні стратегії удобрення / За ред. Д. Мельничуєка, Дж. Хофмана, М. Городнього. – К.: Арістей, 2004. – 488 с.